Ўз ССР Давлат китоб палатаси
Кн.
Гос. книжная палата УзССР
-90395

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1995 йил 1 март. Чоршанба. № 16 (14270) ترکستان ✱ TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН ЯНГИ АСР БОШИДА

Бундан уч йил муқаддам Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо қилинган эди. Ўтган давр ичида мамлакатимиз жаҳон миқёсида мавқе ва эътибор қозонди ва айни пайтда истиқлол биз учун бебаҳо неъматлар инъом этди. Зеро, она юртимиз истиқлолий мадҳиясининг шукуҳли садолари остида ўз байроғи, ўз туғроси, миллий валютаси; осойишталик, ислоҳот ва яратувчилик ишини азиз билган аҳил-тотув халқлари билан янги аср — буюк келажак сари қадам ташламоқда.

УМУМХАЛҚ РЕФЕРЕНДУМИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси парламенти ташаббуси билан республика Президентининг ваколатини 1997 йилдан то 2000 йилга қадар узайтириш ҳақида умумхалқ Референдумини ўтказишга қарор қилинди.

Парламент қарорини қандай изоҳлаш мумкин?

Биринчидан, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига асосан Президент айни вақтда Вазирлар Маҳкамасининг Раиси ҳамдир. Бу ҳолат Конституциянинг 89-модда, 2-қисмида акс эттирилган.

Маълумки, Ўзбекистон Президенти 1991 йил охирида умумхалқ сайлови натижасида беш йил муддатга сайланган эди, яъни Президентнинг ваколати 1997 йилга қадар давом этиши лозим.

Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлиси эса 1994 йил охирида сайланиб, беш йил муддатдан иборат ваколатга эга бўлади. Унинг ваколати 2000 йилгача давом этади.

Бундай вазиятда, табиийки, хокимиятнинг турли тармоқлари ўртасида ваколат муддатлари жиҳатидан номутаносиблик келиб чиқади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Раиси бўлмиш Президентнинг ва Олий Мажлиснинг ваколатлари ўртасидаги бу номутаносибликка барҳам бериш, қонунчилик ва ижрочилик ҳокимиятлари фаолиятини уйғунлаштириш ва мувофиқлаштириш мақсадида Президентнинг ваколатини Олий Мажлис ваколатлари амал қиладиган муддатга қадар узайтириш тақозо этилади.

Нега бу масала айни ҳозирги кунда алоҳида аҳамият касб этмоқда?

Мамлакатимизда давлатчилик шаклланаётган, бошқарувнинг самарали шакли вужудга келаётган бир пайтда, иқтисодиётимизда оламшумул ислоҳотлар жорий этилаётган бир пайтда, маънавиятимиз қайта тикланиб, куч-қувватга тўлиб, халқимиз истиқболига хизмат қилаётган бир пайтда, лўнда қилиб айтганда, халқимизнинг ҳаётини барқарорлаштириш мақсадида аниқ белгилаб олинган сиёсатни оғишмасдан, беҳуда тортишувларсиз, ғоят изчиллик билан охирига етказиш даркор.

Иккинчидан, дунё тажрибаси шуни кўрсатдики, давлат бошқаруви тармоқлари бўлмиш қонунчилик, ижрочилик ва суд ҳокимиятларининг муайян бир даврнинг ўзида шаклланиши, уларнинг келажакда ўзаро муносабатларини мувофиқлаштириши учун, олдинда турган муаммо ва вазифаларни оқилона ҳал этишда бир ёқадан бош чиқариб, соғлом муҳит ва соғлом мусобақа шароитида фаол меҳнат қилишлари учун қулай замин яратади.

Қонунчилик, суд ва ижро ҳокимияти ўртасидаги ваколатларнинг вақт жиҳатидан мутаносиблиги сайловчиларнинг айни шу даврдаги онги ва кайфиятига ҳам тўла жавоб беради, мамлакатимиздаги сиёсий-ижтимоий барқарорликни, республикамиз мустақиллигини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Учинчидан, ўтказиладиган Референдум нафақат Президент ваколатини узайтириш масаласига умумхалқ муносабатини белгилабгина қолмасдан, бугунги кунда Ўзбекистонда амалга оширилаётган давлат сиёсатига, ҳаётимизда бўлаётган ўзгаришларга, истиқбол сари қўйилаётган қадамларимизга, умуман, жамиятдаги ислоҳотларга сайловчиларнинг асл муносабатларини ҳам аниқлашга имкон беради.

Тўртинчидан. Бугун — режа ва мақсадларимизни амалга оширишнинг энг нозик ва энг масъулиятли бир пайти. Айни шундай шароитда олий ҳамда маҳаллий вакиллик ҳокимиятларнинг ва давлат бошлиғининг фаолияти муддатини муайян бир вақтда ҳал қилиб, ундан кейин ортиқча сиёсий баҳслашувларни, сайлов ташвишлари ва юмушларини йиғиштириб, ҳокимиятнинг барча тармоқлари баробар бел боғлаб, ишончга сазовор бўлган барча шахслар халқимизга берган ваъдаларига вафодор бўлиб, зиммаларига олган мажбуриятларини амалга ошириш учун астойдил ишлаши, меҳнат қилиши керак.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ БЮРОСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ II ПЛЕНУМИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

I. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси II Пленуми 1995 йил март ойининг биринчи ўн кунлигида Тошкент шаҳрида чақирилсин.

II. Пленум кун тартибига қуйидаги масалалар киритилсин:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессиясидаги маърузасидан келиб чиқадиган Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари вазифалари тўғрисида.
2. 26 март куни ўтказиладиган Ўзбекистон Республикаси референдумида ёшларнинг фаол иштирокини таъминлашда Ёшлар Иттифоқининг вазифалари тўғрисида.
3. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг 1994 йилдаги фаолияти ҳақида ҳисобот.
4. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотининг 1994 йилги бюджетнинг бажарилиши ва 1995 йилга мўлжалланган бюджети.
5. Шунингдек, ташкилот ҳаётига оид бошқа муҳим масалалар.

МЕНИНГ ЎЗБЕКИСТОН — ДИЛБАР ВАТАНИМ!

Тўрақўрғон туманидаги «Наманагансельмаш» заводида Марказий Осиёда биринчи бўлиб ичига шиша идиш ўрнига пластмасса ўрнатиб, синмайдиган термослар ишлаб чиқарилмоқда. У 16 соат мобайнида иссиқликни сақлаб тура олади.

СУРАТДА: корхона ишчиси Муҳаббат Абдураҳимова.

Турғунбек МАҲҚАМОВ сурати.

Яшариш фаслининг ёниқ нафаси

Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари» маърузасини ўқиб

Фарзанд дунёга келгач, даставвал тилининг чиқиши, атак-чечак юришигача бўлган давр кўнгилни орзиқтириб туради. Кейин унинг тарбияси билан боғлиқ ширин ташвишлар бошланади.

Қадим юнонлар бола уч ёшга тўлгач, қамиш ўриб келиш учун уни тўқайга жўнатишар экан. Бунда ҳам ҳикмат бор.

Ўзбекистон истиқлолнинг тўртинчи йилига қадам қўйди. Бугун жаҳон ҳамжамиятида унинг ўз нуфузи бор, ўзига хос тараққиёт йўли бор. Шунинг учун ҳам истиқболнинг асосий тамойилларини қайд этар экан, Президент сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий соҳаларда давр илгари сураётган тарихий вазифаларини аниқ белгилаб берди.

Асосий тамойилларда қайд этилган вазифалар аниқ, кўламли, мамлакат ҳаётининг барча соҳаси унда қамраб олинган.

Тараққиётнинг узоқ даврига мўлжалланган бу дастурий тамойиллар давлат ва жамоат ташкилотлари, ҳокимлик ва вазирликлар, тадбиркору қалам аҳлининг, ёшларнинг, хуллас, ҳар бир фуқаронинг зиммасига аниқ вазифа юклайди. Уни амалга ошириш Ватан чиройини очишга хизмат қилади, бунинг учун эса ҳамжиҳатлик билан ишга киришиш, элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак бўлади, албатта!

ФОЗИЛ ОДАМЛАР ШАҲРИГА АЙЛАНСИН!

—дейди филология фанлари доктори профессор Низомидин МАҲМУДОВ

— Телевидение орқали Президентимиз маърузасини тинглар эканман, рости, дилим равшан тортди. Сабаби — биринчидан, узоқни кўзлаб белгиланган асосий тамойиллар Ватаннинг қувватга энуви, халқ ҳаёти фаровонлашуви, ёш авлоднинг комил инсонлар бўлиб тарбия топуви каби ҳаётбахш масалаларга қаратилгандир. Иккинчидан, қайси жабҳада бўлмасин, тамойилларнинг аоссини демократик ақида ташкил этади.

Дастурда ҳар бир фуқаро манфаатигина эмас, балки Ватан ва истиқлол, демакки, келажак наслар манфаати ҳам кўзда тутилган.

Давлатимизнинг эртанги қиёфасини ўзида намоён этиб турган ушбу дастурнинг ҳар бир банди кишида мамнуният қўзғайди. Чунки тамойиллар кун тартибига қўйилишидан аввал, жаҳоний ва миллий давлатчилик тарихи изчил тадқиқ этилган, шунингдек, XX аср талаби, Шарқнинг ўзига хос анъаналари, халқнинг маънавий эҳтиёжи ва донишмандона-ахлоқий ақидалардан келиб чиқиб буюк келажакка элтгувчи йўл белгиланган.

«Демократия — бош йўлимиз» қисмида қатъий бир фикр баён этилган: *«Шарқда демократик жараёнларнинг қадимдан шаклланган ўзига хос ва ўзига мос хусусиятлари бор. Буни асло назардан қочириб бўлмайди».*

Оврупо Уйғониш даврига ғоявий жиҳатдан замин яратган илк ўрта аср Яқин ва Ўрта Шарқ мутафаккирлари, уларнинг ҳаётбахш ҳурфикрлилик қарашлари эмасми, ахир?!

«Бахтга эришиш мақсадида ўзаро ҳамжиҳат халқ — фазилатли халқдир», деган эди буюк мутафаккир. Зеро, ушбу дастурдаги ҳар бир тамойил бизни якдиллик билан иш кўришга, фазилатли халқлардан бўлишга ундайди.

БИЗНИНГ ХОҲИШИМИЗ ҲАМ ШУ!

Ўтган уч йилни мустақиллик шарофати билан Ўзбекистон иқтисодиётида туб бурилиш ясаган йиллар сифатида тарихда қолиши аниқ. Ахир биз мустақилликка чиққан пайтимизда собиқ Иттифоқдан нималарни мерос қилиб олган эдик? Юртбошимиз ўз нутқларида таъкидлаб ўтганларидек, «... ўта вайрон ҳолдаги марказлашган режали иқтисодиётни, аҳолининг паст турмуш даражасини...» Бошқа ҳеч нарсани эмас.

Лекин кейинги йилларда бозорга ўтиш муносабати билан юртимизда бир қатор янгиликлар қилинди-ки, айниқса, тадбиркор ва ишбилармонларга яратилган шарт-шароитлар ҳам Ўзбекистоннинг иқтисодий юксалишига катта ҳисса қўшаётир. Бу соҳага юртбошимиз шахсан эътибор бериб, у киши томонидан қабул қилинган қатор Фармон ва қарорлар ҳам ўзбекистонлик ишбилармонларнинг ғайратига ғайрат қўшаётган бўлса, хорижлик ишбилармонлар ҳам юртимизга келмоқда. Ватанимизга хорижий сармояни оқиб келиши ҳам, албатта, умумишимизга катта ёрдам бўлади, деб ўйлайман.

Республика Олий Мажлисида кўрилган Президент ваколатини узайтириш ҳақидаги умумхалқ сўрови — референдум ўтказиш тўғрисидаги масала ва шу юзасидан қабул қилинган қарор барчамизнинг дилимиздаги иш бўлди. Чунки бу иш иқтисодий ислоҳотларимизни янада изчиллаштириш, Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўлидан оғишмай давом этишида катта имкониятларга йўл очади. Шунинг учун ҳам биз талабалар бу Қарорни зўр мамнуният билан қабул қилдик. Зеро, жаҳон тарихида бу каби ҳоллар ягона эмас ва улар асосан хайрли мевалар берган.

Бугун Ватанимиз оёққа турмоқда, иқтисодий жиҳатдан кучга энмоқда, жаҳон миқёсида обрў ва эътибор топмоқда, бу ишларда эса Президентимиз Ислом Каримовнинг хизматлари беқиёсдир. Шунинг учун ҳам биз — талабалар 26 март куни бўлиб ўтадиган референдумда берилажак саволга ижобий жавоб билдиришга қарор қилдик.

Дилафрўз РАҲИМБЕРДИЕВА,
Абдулла Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти талабаси.

ИСТИҚЛОЛ — ДИЁНАТ ЙЎЛИ, —

дейди Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси биринчи котиби Алишер ТЕШАБОЕВ

— Юраги ёниб турган ёшлар ўз салоҳиятларини намойиш этадиган давр бу, зеро, Ватан ва истиқлол иши учун ёниб яшаш саодатдир.

Асосий тамойилларда ҳозирги ёшларнинг фидокорлигига алоҳида урғу берилган, улар тараққиётга интилувчи куч сифатида баҳоланган.

Бу ишончни оқлаш бизнинг бурчимиздир. Шу хайрли йўлда янгиликка интилиш ва шижоат ҳамиша бизга қанот бўлади.

ПОРЛОҚ КЕЛАЖАК САРИ

Ҳар қандай ривожланган жамиятнинг ҳам асосий негизи ва бош устуни иқтисод. Демак, иқтисодчилар. Бу ҳаётнинг инкор этиб бўлмас қонунларидан биридир. Мустақиллигимизнинг илк кунлариданоқ, юртбошимиз эътиборни иқтисодчиларга, жумладан, банк ходимларига қаратганлари бежиз эмас.

Биз банк ходимлари ҳам иложи борича юртбошимиз кўрсатган иқтисодий юксалиш йўлидан бордик ва айтиш мумкинки, ютқазмадик. Мана биргина мисол, тоталитар тузум пайтида мижозлар банк ходимларига илтимос қилиб кун кўришган бўлса, бугун унинг акси. Биз банк ходимлари мижозлар учун елиб югуриб хизмат қиламиз. Юртбошимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида таъкидлаганларидек, яқин ўтмишимизда бизда «Хўжалик алоқалари бузилган, банк тизими ишдан чиққан эди».

Кейинги уч йилда банк ва банк фаолияти хусусида бир қанча Президент Фармонлари ва ҳукумат қарорлари чиқди-ки, улар бизнинг тўғри йўлга чиқиб олишимизга хизмат қилди. Банк ва унинг ходимларини тўғри йўлдан ривожланиши эса, албатта, юртимизнинг порлоқ келажаги учун замин яратади.

Одил ҲАЛИМОВ,
банк ходими, Навоий вилояти.

ҚАЛБИМИЗДА ЯРАТИШ ИШҚИ

Тўғрисини айтиш керак, собиқ Иттифоқнинг зўрма-зўраки пойдеворга қурилган, эрта-индин парчаланиб кетиши аниқ бўлган иқтисодий тизими барбод бўлиши, унинг таркибига кирган барча республикаларнинг иқтисодий аҳволини кескинлаштириб қўйгани ҳеч кимга сир эмас. Бизнинг республикамиз ҳам ана шундай оғир бир вазиятда бозор иқтисодиётига ўтишни бошлади. Вазият ҳар қанчалик оғир бўлмасин, юртбошимизнинг узоқни кўра билишлари, иқтисодиётни чуқур билишлари сабаб, республикамиз ўтиш даврининг гирдобларидан эсон омон чиқиб, ривожланиш сари юз тутди. Президентимиз Ўзбекистон Республикаси Олий мажлисининг биринчи сессиясида сўзлаган нутқларида ҳам бу масалага алоҳида эътибор қаратдилар. У кишининг «...ҳар қандай ислоҳот ҳам аввало инсон манфаатига, унинг ҳаёт синовидан ўтган тажрибаларига ва янги жамиятнинг эҳтиёжларига асосланиши лозим», деган сўзларини ўзимизга дастуриламал қилиб олсак, мустақил диёримиз юксалишига бугунгидан ҳам кўпроқ ҳисса қўшган бўлардик.

Муҳаммад Али САИДОВ,
иқтисод фанлари номзоди.

ЭРКИНЛИК НАМОЁНИ

Ўктам ПРИМОВ,
Хатирчи тумани ЁИ қумитаси биринчи котиби

Юрт тарихи — улкан бир китоб. Унинг эл ёдида сақланиб қоладиган саналари, дунё тарихининг зарварақларига битиладиган воқеалари саноқлигина бўлади. 1995 йил 26 март ҳам шундай кунлардан бири бўлиши шубҳасиз. Шу куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддатини узайтириш масаласи бўйича Ўзбекистон Республикасининг референдуми ўтказилади. Бу қарорнинг чиқиши ҳуқуқий жамият қуришда Ўзбекистонда демократик жараённинг устиворлигини, мустақиллик том маънода эркинлик, озодлик намоёни эканлигининг гаровидир.

МАҲАЛЛАДА ГАП КЎП, —

дейди нуроталик маҳалла оқсоқоли Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ.

— Бир болага етти маҳалла ота, деган гап бежиз айтилмаган. Ҳаётимизнинг муайян йўналиш ва файз касб этишида азал-азалдан маҳалла бош омил бўлган. Кўркам удумларимиз бор: энг оғир юмушлар ҳам кўпчилик бўлиб, ҳашар воситасида осон ҳал қилинади. Мушкул муаммолар ҳам кўпни кўрган оқсоқолларнинг бир оғиз доно гапи билан ечилади. Халқимизнинг ҳаётига тароват бахш этувчи бу фазилатлар маҳаллаларга файз киритмоқда. Асосий тамойилларда қайд этилганидек, келажак йўлида маҳаллаларга таянсак, хато қилмаймиз.

МАЪНАВИЯТНИНГ БЕҒУБОРЛИГИ УЧУН

Йўлдош ЭШБЕК,
Ҳамид Олимжон мукофоти соҳиби, шоир

Президентимиз фаолиятининг дастлабки кунлариданоқ маънавият ва маърифатга алоҳида эътибор бериб келмоқда, хусусан, Республика Олий Мажлисининг биринчи сессиясида қилган маърузасида Президент бу борадаги дастурий ниятларни баён этиб қолмай, миллий маънавият жонкуяри сифатида муайян камчиликлар, уларни бартараф этиш имконлари ҳақида ҳам атрофлича тўхталди.

Маънавият миллатнинг камолотини белгилайди, камолотга эришган халқ эса мамлакатининг кўркли, маҳобатли бўлишини таъмин этади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддатини узайтириш масаласи бўйича 1995 йил 26 март, якшанба куни бўладиган Ўзбекистон Республикаси референдуми ва асосий тамойиллар ҳеч бир кишини бефарқ қолдиргани йўқ. Чунки у эртанги кунга қатъий ишонч руҳи билан суғорилган. Қолаверса, вазифалар аниқ, ҳар бир фуқаро учун равшандир. Энг муҳими, моҳият эътибори билан улар хайрли ва савоб ишлардир.

Тўғри, бу вазифалар жуда улуғвор, аммо уни амалга оширишни таъмин этадиган шароит ҳам, шу мақсад йўлида тонгни шомга улаб тер тўкадиган оловқалб фидойилар ҳам юртда мавжуддир.

Осойишталик, аҳил-тотувлик, ҳамкорлик бўлса, бас, оталар юрти кундан-кун чирой очиб бораверади.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ РЕФЕРЕНДУМИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ КОМИССИЯНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ РЕФЕРЕНДУМИ ЎТКАЗИЛАДИГАН ОКРУГЛАРНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1995 йил 24 февралдаги қарори ва «Ўзбекистон Республикасининг Референдуми тўғрисида»ги Қонуннинг 20-моддасига мувофиқ ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раисининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларининг тақдимномаларига биноан Марказий комиссия ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Референдуми ўтказиладиган қуйидаги округлар тузилсин:

1. Тошкент шаҳар округи

(Маркази — Тошкент шаҳри, Моварауннаҳр кўчаси, 6).

Тошкент шаҳар чегараси доирасида.

2. Андижон округи

(Маркази — Андижон шаҳри, Навоий шоҳ кўчаси, 126)

Андижон вилояти чегараси доирасида.

3. Бухоро округи

(Маркази — Бухоро шаҳри, академик Мўминов кўчаси, 1)

Бухоро вилояти чегараси доирасида.

4. Жиззах округи

(Маркази — Жиззах шаҳри, Мустақиллик майдони, 6)

Жиззах вилояти чегараси доирасида.

5. Навоий округи

(Маркази — Навоий шаҳри, Халқлар дўстлиги кўчаси, 77 а)

Навоий вилояти чегараси доирасида.

6. Наманган округи

(Маркази — Наманган шаҳри, Абдусаттор Раҳимов кўчаси, 57)

Наманган вилояти чегараси доирасида.

7. Самарқанд округи

(Маркази — Самарқанд шаҳри, Кўксарой майдони, 1)

Самарқанд вилояти чегараси доирасида.

8. Сирдарё округи

(Маркази — Гулистон шаҳри, Мустақиллик шоҳ кўчаси, 60)

Сирдарё вилояти чегараси доирасида.

9. Сурхондарё округи

(Маркази — Термиз шаҳри, Гагарин кўчаси, 34)

Сурхондарё вилояти чегараси доирасида.

10. Тошкент вилояти округи

(Маркази — Тошкент шаҳри, Ал-Хоразмий кўчаси, 51)

Тошкент вилояти чегараси доирасида.

11. Фарғона округи

(Маркази — Фарғона шаҳри, А. Навоий кўчаси, 15)

Фарғона вилояти чегараси доирасида.

12. Хоразм округи

(Маркази — Урганч шаҳри, Ал-Хоразмий кўчаси, 23)

Хоразм вилояти чегараси доирасида.

13. Қашқадарё округи

(Маркази — Қарши шаҳри, Мустақиллик шоҳ кўчаси, 1)

Қашқадарё вилояти чегараси доирасида.

14. Қорақалпоғистон округи

(Маркази — Нукус шаҳри, Гарезсизлик кўчаси, 50)

Қорақалпоғистон Республикаси чегараси доирасида.

Ўзбекистон Республикаси Референдумини ўтказувчи Марказий комиссия раиси
Қ. АҲМЕДОВ

Ўзбекистон Республикаси Референдумини ўтказувчи Марказий комиссия котиби
А. АНОРҚУЛОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 27 февраль.

Дунё бизни таниди, биз дунёни...

ТАРАҚҚИЁТ ВА БИРДАМЛИК ТАЯНЧИ

«... Туб тарихий ўзгаришлар даврида ҳозирги дунёнинг ўзаро алоқаси ва бир-бирига боғлиқлиги ортиб бораётганлиги равшан кўриниб турибди. Айни шу пайтда умуминсоний муаммоларни ўрганиш ва ҳал қилишда жаҳон миқёсидаги сиёсий восита сифатида БМТ нинг дунё кўламидаги роли ва аҳамияти ошиб бормоқда...»

Эртага Ўзбекистон Республикасининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлиб қабул қилинганига 3 йил тўлади. Шубҳасиз, бу сана мамлакатимизнинг қисқа, аммо кўп қиррали тарихида ўчмас бир саҳифа бўлиб қолди.

Жаҳон ҳамжамиятида фаол иштирок этиш ва Ўзбекистоннинг миллий манфаатларига мос келадиган кўп томонлама оқилона сиёсат юритиш мақсадида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига тенг ҳуқуқли аъзо бўлиб кирган мамлакатимизнинг ҳам ўзига хос демократик манфаатларидан бири, давлатимиз мустақиллигини янада мустаҳкамлашдир. Бу эса ҳар қандай давлат суверенитетининг муҳим шартларидан бири бўлиб ҳисобланади.

Ўтган 3 йил тарих учун жуда қисқа давр бўлиши мумкин. Лекин шу қисқа давр мобайнида Ўзбекистоннинг жаҳон сиёсати майдонидан борган сари муносиб ўрин эгаллаб, ўз обрў-эътиборига эга бўлиб бораётганлиги ҳамда БМТ билан ўрнатилган муносабатларнинг кун сайин ривожланиб, ўзаро ҳамкорлик йўлида сезиларли қадам қўяётганлиги барчамиз учун қувонарлидир.

Ўзбекистон ташқи сиёсатининг масштаби ҳам, республикамиз Президентининг халқаро алоқалари сингари тобора кенгайиб бормоқда. Бу эса давлати-

мизнинг стратегик йўлига жуда мос келади. Мамлакатимиз суверенитетининг энг муҳим кафилларидан бири эса жаҳон ҳамжамиятининг ишончидир. Шундай экан, бугунги кунда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳам Ўзбекистон ва шу билан бирга бошқа суверен давлатларнинг ишончли таянчи ҳисобланади.

Юртбошимиз И. Каримов БМТ Бош Ассамблеясининг 48-сессиясидаги ўз нутқида тинчликсеварлик принципига асосланиб, минтақавий зиддиятларни тинч йўл билан бартараф этишга асосланган таклифларни киритди. Чунки, бу таклифларда энг умуминсоний, долзарб ва миллий манфаатлар яққол акс эттирилган.

Ўзбекистон Республикаси билан БМТнинг ўзаро муносабатлари, серқирра алоқалари ривожланиб бориши жараёнида ушбу ташкилотнинг юртимизда доимий ваколатхонасининг очилиши ҳам катта ютуғимиз бўлди.

Асосий Қонунимиз бўлган Конституциямизнинг 17 моддасида «...Республика давлатнинг, халқнинг олий манфаатлари, фаровонлиги ва хавфсизлигини таъминлаш мақсадида иттифоқлар тузиши, ҳамдўстликларга ва бошқа давлатлараро тузилмаларга кириши ва улардан ажралиб чиқиши мумкин», дейилган. Бу қоида эса давлатимиз ташқи сиёсатини белгилашда муҳим роль ўйнайди.

• Хулоса қилиб айтишимиз мумкинки, БМТ Ўзбекистоннинг демократик тинчликсевар ташқи сиёсатини қўллаб-қувватловчи тараққиёт ва бирдамлик таянчи бўлиб қолади.

Музаффар МАҲМУДОВ,
Тошкент Давлат Юридик институти халқаро-ҳуқуқий муносабатлар факультети талабаси.

Шукуҳ

УЛАРГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ

. Юзларида табассум, қувонч
. Халқаро миқёсда ҳам нуфузли
. «Ўзбекистонинг бахтли ёшларидан...»

1995 йил республикамиз фуқароларининг ҳаётларида бир умрга унутилмас ва қувончли янгилик билан бошланди. Мана, ниҳоят, ўша интизорлик билан кутган кунлар, орзулар ушаладиган дам...

Ҳаётимизда юз бераётган воқеаларнинг деярли барчаси диёримиз мустақиллигини янада тўлароқ намоён этишга бевосита боғлиқлиги сўзсиз, Ўзбекистоннинг келажаги буюк давлат эканлигидан далолат бериб турибди. Республикамизнинг бошқа рамзлари қатори яна бир рамзи — Ўзбекистон фуқароси паспортининг жорий қилиниши барчамизни мамнун этди.

Айни пайтда юртимизнинг қайси бир туманида, ички ишлар бўлимининг чиқиш-кириш ва фуқаролик бўлимида бўлсангиз, ёшу кексанинг навбатда турганлигини, гали етиб келгунча сабри чидамасдан бошқаларнинг олган паспортларини меҳр билан томоша қилаётганлигининг гувоҳи бўласиз.

Тошкентнинг Собир Раҳимов туманида бўлганимизда ҳам айнан мана шундай манзарани кузатдик. Соат эрталабки тўққизлар атрофида бўлишига қарамасдан эшиклар олди одамлар билан тирбанд. Четдан кузатган киши уларни узоқ навбат кутишларга қарамасдан юзларида табассум ва қувонч барқ уриб турганлигини илғайди. Биз ҳам бироз кутиб тургач, атрофдагилардан узр сўраб туман ИИБ чиқиш-кириш ва фуқаролик бўлими бошлиғи милиция майори Муяссар опа Умаралиева ҳузурига кирдик. Ва опага ўзимизни таништириб, паспортларни алмаштириш жараёни қандай кечаётганлиги тўғрисида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Ҳозирги кунгача 2 мингдан ортиқ кишининг паспортини алмаштириб бердик, — дея гап бошлади опа, — лекин бу кўрсаткич режамизга нисбатан кам. Шундай бўлса-да, бўлимимизнинг 20 нафар ходими билан халққа иложи борича намунали хизмат кўрсатишга ҳаракат қиляпмиз. Энди янги паспортнинг хусусиятлари тўғрисида гапирадиган бўлсак, у барча давлатлар томонидан тан олинган бўлиб, айни пайтда халқаро паспорт ўрнини ҳам ўтайди. Ҳужжатнинг зарур муҳофаза белгилари борки, улар сохта паспортлар ясашга мутлақо йўл қўймайди. Ҳужжатда «Ушбу паспортнинг эгаси Ўзбекистон республикаси ҳимоясидадир» деган сўзлар битилган. Кўриниб турибдики бу сўзлар давлатимизнинг ўз фуқаросига берган ишонч кафолатларидан биридир.

— Муяссар опа, бизни қизиқтираётган яна бир нарса шундан иборатки, мижозларингизнинг асосий қисмини кўпроқ қайси ёшдагилар ташкил этади?

— Ўзингиз биласиз, кўп нарсага интиладиган ва қизиқадиган ёшларга тенг келиш қийин. Демак, шундай экан, мижозларимизнинг ҳам асосий қисми ўша — биз билган ёшлар. Ҳа, шу ерда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчиман. Биринчидан, бултур балоғат ёшига етган ўсмирларга паспорт ўрнига справкалар бергандик, уларга биринчи навбатда янги паспортларни топширяпмиз. Иккинчидан эса «Ёшлик» шаҳарчасида истиқомат қилаётган талабаларни ҳам паспорт билан таъминлаш бизнинг вазифамизга киради.

— Мен шахсан ўзимни ва тенгдошларимни Ўзбекистоннинг энг бахтли ёшлари деб ҳисоблайман, — дейди биз билан суҳбатда Камола Турсунқулова. — Чунки, мактабимизда бўладиган паспорт топшириш кечаларида паспорт олаётган ака ва опаларимга жуда-жуда ҳавасим келарди. Шу онларда анча ҳаяжонланиб, ўзимга ўзим мен ҳам шулар қатори тезроқ катта бўлсаму, чиройли паспорт олсам, дердим. Ўша дамларда бахтли бўлган ака ва опаларимдан ҳам бугун биз бахтлироқдирмиз. Сабаби, қанчадан-қанча одамлар орзу қилиб, юрагида бир умрга армон бўлиб кетган Ўзбекистон Республикаси паспортини биринчилардан бўлиб олаётган ёшлармиз!

Муяссар опа ва синглимиз Камолага ўз миннатдорчилигимни билдириб хонадан чиқар эканман, остонада навбатга турган тахминан етмиш ёшлар атрофидаги онахон менга қараб: — ҳой йигитча, инсофинг борми, нега навбатсиз кирасан? Биз ҳам тезроқ паспорт олсак деймиз, — деди.

Автобусда келаяпман-у, онахоннинг гапларини эслаб хурсанд бўламан. Паспортларни алмаштириш учун ҳали олдинда 4 йил вақт бўлишига қарамасдан мўътабар онахонларимизнинг бу ҳаракатлари бир сўз билан айтганда, давлатимизга нисбатан бўлган меҳр-муҳаббат, ҳурмат ва эътиқод рамзи деб ўйлайман.

Эркин МАВЛОНОВ,
«Туркистон» мухбири.

СУРАТДА: С. Раҳимов тумани ИИБ кириш-чиқиш ва фуқаролик бўлими бошлиғи милиция майори Муяссар Умаралиева бир гуруҳ ёшларга янги паспортларни топширяпти.

Даврон АҲМАД сурати.

Дил сўзи

ҚАЛБИМИЗГА НУР БЕРМОҚДА

Ҳар қандай маърифатли ва салоҳиятли раҳбар ҳаётнинг ҳамма қатламларини ўйлайди. Қандай тоифадаги одамлар бўлмасин — уларнинг туб манфаатларини кўзлаб иш тутади. Шу ўринда юрбошимизнинг «...ислоҳот йўлида келажагимиз пойдеворини қуриш учун қилган меҳнатларимиз, тортган қийинчиликларимиз зое кетмайди. Улар тез орада халқимизнинг ҳаёт даражасини кўтаришда, уни ижтимоий ҳимоя қилишда ўз маҳсулини бера бошлайди», деган сўзлари қалбларимизни ишонч туйғуларига тўлдиради, унга нур беради, эзгулик уруғларини сочади. Шунингдек республикамиз Президенти И. Каримовнинг ўз маърузаларида «Барака топгурлар...» — халқона бу иборанинг тез-тез ишлатилишида мавжи уммон ёруғликни кўрамизки, беихтиёр шу эзгу тилакка ўзимиз ҳам қўшиламиз, «Илоё, ҳамма яхшиликлар ижобат бўлсин!» деб ният қиламиз.

Мустақиллик замони — «Олма пиш, оғзимга туш» деб қўл қовуштириб ўтирадиган замон эмас. Туманимиз марказидан қарийб 25-30 чақирим, «Зарбанд» ширкатлар уюшмаси идорасидан ҳам анча олисликдаги тоғли Зарбанд қишлоғимизда кичик корхона ташкил этаман деб, жуда кўп уриндим, елдим-югурдим. Саъй-ҳаракатларим зое кетмади. Туман ва хўжалик раҳбарлари менга хайрихоҳлик билдиришди. Мана, 4 йилдирки, қишлоғимизда «Каттахон» кичик корхонаси фаолият кўрсатаяпти. Кичик корхонамиз узлуксиз ишлашини таъминладик. Зеро, бозор иқтисодиёти муаммолари бизни ҳам четлаб ўтмади. Минг шукрки, қийинчиликлар ортга чекинаяпти. Ишни юритиш учун бор имкониятларни ишга соляпмиз. Ҳозир қишлоғимиз хотин-қизларидан 15 нафарга яқин киши ўз уйларида кўрпа, кўрпачалар, ёстиқ жилдлари, бошқа матоларни тикиш билан машғул. Яна шунча қўли гул аёлларимиз эркак ва аёллар ҳамда болалар жемпери тўқиш билан банд. Насиб этса, иқтисодиётимиз бироз ўнглангач, фаолиятимиз қамровини яна илгаригидек оширамиз. Гилам тўқишни йўлга қўямиз. Корхонамиз қошида ҳафтанинг ҳар пайшанба куни бўладиган Зарбанд бозори биз учун бир талай имкониятлар эшигини очди. «Каттахон» кичик корхонаси қошида ошхона ташкил этдик. Бултур кузда эса 50 гектарлик лалмикор ерга об-тобида ғалла экиб олдик. Эндиликда ғалла майсалари барқ уриб ривожланмоқда.

Халқимиз «Излаган имкон топар» деб бежиз айтмаган. Шундоққина ёнимизда яшириниб ётган имкониятлар ойлар ва йиллар давомида ўзининг ажойиб самараларини берса — қандай яхши!»

Жўрахон КАТТАЕВ,
Иштихон туманидаги «Зарбанд» ширкатлар уюшмаси ҳудудидаги «Каттахон» кичик корхонаси бошлиғи.

Қанотли хабар

«ШУ АЗИЗ ВАТАН — БАРЧАМИЗНИКИ»

Куни кеча Олмалиқ шаҳар ёшларининг анжумани бўлиб ўтди. У «Шу азиз Ватан — барчамизники», «Олмалиқ — она-шаҳримиз» мавзуларига бағишланди.

Унинг ишида Олмалиқ шаҳар ҳокимияти вакиллари, Тошкент Давлат техника университети профессор-ўқитувчилари ва ёшлар иштирок этдилар. Ёшлар учрашувида йигит-қизларни иш билан таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш, ҳарбий-ватанпарварлик масалалари хусусида сўз борди. Талабаларнинг яшаш шароити, уларнинг жамиятдаги ўрни ва бу билан боғлиқ муаммолар атрофлича муҳокама этилди.

Анжуман сўнгида эса шаҳар ёшларининг бир гуруҳига фуқаролик паспортлари тантанали суратда топширилди.

— Ёшларнинг бугуни ва эртаси бизни жуда қизиқтиради, — дейди Тошкент вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитаси иккинчи котиби Садриддин Сайфуллаев. — Шу боисдан ҳам худди шундай тадбирларни вилоят миқиёсида ўтказмоқдамиз.

Уруш бевалари

БИР ФАРЗАНДИ ҲОЗИР ЎН БЕШТА

• Тонгги шудринглар
• Тақдирнинг қора қўли
• Соғинч тўла алла

Дунё дунё бўлибдики, меҳр-муҳаббат, вафо-садоқат, одамийлик каби юксак тушунчалар қаршисида оқибатсизлик, ҳижрон, азоб, айрилиқ ҳам яшаб келмоқда. Айрилиқ — не-не толим сочларнинг оппоқ қор остида қолиши, не-не анор юзларнинг ажин қурбони бўлиши, не-не оташ юракларнинг кулга айланиши... Ҳаётда вафо-садоқат аталмиш улкан қаср борки, унинг осмонўпар деворларидан айрилиқ азоблари биронта ғишт ҳам туширa олмайди.

У ана шундай садоқат маликасидир. Ўтган, кутиш азоби-ю, вафо-садоқатнинг момиқ йўргагига ўралган 50 йилни у ёлғиз ўтказди. У ҳар тонгни умид билан қарши олади, тонгги шудрингларга юзини чаяди. Йўқ. У ёлғиз эмас. Суйгани норизо бўлмаса, унинг нурли сиймоси юрак қўрида яшайверади.

1941 йил ёзи элу юртга қаро кун келтирди. Халқ ҳаловатдан айрилди. Ота-оналар қадлари букилди, келинчаклар димоғидаги исириқ ҳиди аччиқ дудга айланиб, кўзларидан шашқатор ёшлар оқизди. Болалар бир кунда улғайиб, оғир тирикчилик хуржунини бўйинларига осдилар. Кунлар келдики, Роҳатойнинг дарвозасини ҳам тақдирнинг қора қўли чертди. Хонадон соҳиби — Мустафоқулга ҳам чақирув қоғози келди. Кўзларига боқиб: «Йиғлама, ўғлимга эҳтиёт бўл, мен албатта қайтаман»,— дея йўлга отланди шунқори. Роҳатойнинг суянгани бешик, куйлагани мунгли, соғинч тўла алла бўлди. Узун тунларни Норқулига эртак айтиб ўтказди. Кимгадир умид-илинж, кимгадир аянчли фожеа келтираётган хатчи чол тиқ этса эшикка термулган Роҳатойнинг дарвозасини қоқиб ўтмади.

Чиллали Норқулини бағрига босиб, қишлоқ болаларини этагига йиғиб, шундайгина шийпонда боғча қилди. Болаларга Алпомишу Гўрўғли ботирликларидан сўзлаб, Тоҳиру Зуҳроларнинг айрилиқларидан бўзлаб эртак айтди. Кунлардан бир куни болалар ариққа оқизоқ ўйнашарди. Болаларга қизиқиб кулчасини ариққа ташлаган Норқул ариқ бўйлаб пилдираб кетди. Аммо у ҳарчанд уринмасин кулчасини ололмади. Қипқизил зоғора кулча гоҳ чўкиб, гоҳ сув юзида қалқиб борарди. Роҳатой чинқириб йиғлаётган ёлғизини бағрига босди. Ариқда оқиб бораётган кулча билан қўшилиб унинг умиди, юраги ҳам оқиб кетгандек туюлди. Ўғлига қўшилиб ўксиб-ўксиб йиғлаб юборди. (Балки худди шу дақиқаларда фашистнинг дайди ўқи унинг умид гулини сўлдиргандир) Роҳатой бор меҳрини суронли йилларнинг етимларига бахш этди. Бир бурда нонини ҳам шулар билан баҳам кўрди. Халқ орасида меҳр қозониб, ҳамқишлоқларининг суюкли аммажонига айланди. Тили чиққан бола борки, биринчи бўлиб аммажонини чақиради. Роҳатойнинг кўзлари йўлда, лаблари дуода, кафтлари юзида қолди. Ғарбдан биронта хабар йўқ.

Йиллар дарё янглиғ оқиб ўтди.

Эллик йил унинг анор юзларига эллик минг чизиқ ажин туширди, қалбига эллик минг соғинч солди, кўзларидан эллик минг ёшлар оқизди, лекин орадан эллик сония ўтмадики, онахон ёрини кутмаса, йўлга кўз тикмаса. Эшигидан кириб келган эллик совчини қайтариб, ўзи ёлғиз қолса-да, қалбида эллик минг йилга етгулик вафо-садоқат уфуриб туради.

Роҳатой Абдураҳмонова ҳозирги кунда Гулистон тумани, «Октябрь» жамоа хўжалигидаги Зарбдор қишлоғининг пирубадавлат онахонларидан.

— Худо инсоннинг бир қанотини қайирса, бирига дармон қўшаркан. Бутун умримни ёлғизгина ёдгорим — Норқулимга бахш этганимдан зарача афсусим йўқ,— дейди она.— Шукр бир фарзандим ҳозир 15 та бўлиб, қанотимга кирди. Худо шуларнинг умрини, шуларнинг бахтини берсин.

Уруш бевалари! Асримизнинг даҳшатли кунларининг маликалари. Бугун улар бизга ғанимат. Биз уларга саждалар қилмоққа, қаршиларида тиз чўкмоққа шошилмоғимиз шарт. Бир қўлида бешикни, бир қўлида дунёни тебратган, юрагининг қонини фарзанд, ёр, элу-юрт учун оқизган муқаддас аёллар поку пойларига бош эгайлик.

Ушбу сўзлардан кейин шоирнинг қуйидаги тўртлиги бошланғич асос бўлиб хизмат қилмоғидан умид қиламан.

Ҳатто зеб-зийнатни юлқиб зиёда
Ҳайкал ҳам қуйингиз бамисли хаёл.
Шундайлар бўлмаса агар дунёда
Бунчалар мўътабар бўлмасди АЁЛ.

Дилфуза ҚАРШИБОЕВА,
ТошДД IV курс талабаси.

Ёш истеъдодлар кўриги

ГЎЗАЛЛИКНИНГ ОЛМОС ҚИРРАЛАРИ

ёки томоша залидаги ҳайрат

Тўрақўрғон туманида ажойиб бир тадбир ўтказилди. Туман ҳокимлиги, маданият ва халқ таълими бўлимлари, ёшлар иттифоқи қўмитаси ҳамда туман газетаси таҳририяти ҳамкорликда ўтказган «Соғлом авлод учун — 95» тадбири тумандаги мактаблар ва мактабгача тарбия муассасаларида таълим олаётган санъатга ихлосманд 12 ёшгача бўлган истеъдод эгаларини кашф этди, уларни элга танитди.

Шаҳар марказидаги ҳашаматли маданият саройида бўлиб ўтган бу кўрик-танловни томоша қилиш учун вилоятнинг барча туманларидан меҳмонлар ташриф буюришди. Томоша зали санъатсеварлар билан тўлиб кетди. Томошабинлар орасида кекса санъаткор, республикамиздаги доирачиларнинг устози Тожиали ака Олимов ёш истеъдодларнинг чиқишини кузатар экан, кўзларига ёш қалқди. Ёш талантларнинг ҳар бир чиқиши қалбларга қандайдир бир сурур, илиқлик олиб кирди.

Нутқ санъати, қўшиқ ижро этиш, аския-қизиқчилик ва рақс санъати бўйича ўз истеъдодларини намойиш этган ёш ҳаваскорларга ҳакамлар ҳайъати ўзининг муносиб баҳосини берди. Нутқ санъати бўйича биринчи ўринни Сайрам қишлоғидаги 4-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Муяссар Қозоқова, қўшиқ ижро этиш соҳасида биринчи ўринни 50-мактабнинг 1-синф ўқувчиси Феруза Имомбердиева, аския-қизиқчилик бўйича эса биринчи ўринни 10-мактабнинг 1-синф ўқувчиси «Тўрақўрғонлик Брюс-Ле» лақабини олган Ботир Аҳмедов ва рақс санъати бўйича эса биринчи ўринни Оқтошдаги 30-мактабнинг 2-синф ўқувчиси Шоира Раҳимовалар қўлга киритдилар.

«Тўрақўрғонлик Брюс-Ле» лақабини олган қизиқчи Ботир Аҳмедовнинг чиқишлари кўпчиликни ҳаяжонга солди. «Нега уни Брюс-Ле» дейишади деган саволимизга туман маданият бўлими мудири, таниқли ҳофиз Маъруфжон Орипов кулиб, шундай жавоб беради:

— Қўқонлик машҳур сўз устаси Муҳиддин ака Дарвишев Ботиржоннинг оғзига тупуриб: «бу боланинг келажагига умид билан қараш керак. Боқса одам бўлади,— дегандилар. Ботиржоннинг ўзи эса «Мен Брюс-Ле» бўламан дейди...

Тўрақўрғондаги ёш истеъдодлар кўригидан қайтар эканман, хаёлимда мустақил Ўзбекистонимизнинг келажаги санъат соҳасида бундан ҳам довруқли бўлишига, бунинг учун эса юқоридагидек ёш истеъдодларни кашф этиш, уларни тарбиялаб, камолот сари етаклаш лозим деган фикрлар кечди.

Ғаффор РАСУЛ,
«Туркистон» мухбири.

Меҳнат изсиз кетмайди

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИ — ФРАНЦИЯ ОРДЕНИ СОҲИБЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги Давлат адабиёт музейининг етакчи илмий ходимаси Фозила Сулаймонова Франциянинг «Академик пальма» орденига сазовор бўлди. Бу юксак мукофотга олима қадимги улуғ файласуфлар, шоирлар, давлат арбобларининг кўпдан-кўп бебаҳо қўлёзмаларини излаб топишда, ўқишда, шарҳлашда ва илмий муомалага киритишдаги фаолияти учун сазовор бўлган.

«Академик пальма» ордени ҳозирда нафақахўр, Ўзбекистонда француз тили ва адабиётини оммалаштириш фахрийси бўлган Эвелина Семеновна Таюрскаяга ҳам топширилди. У узоқ мамлакат маданиятини минг-минглаб Ўзбекистон йигит-қизларига сингдирган.

Шуниси диққатга сазоворки, Тошкент илмий жамоатчилигининг вакиллари жаҳон Тиллари университетида тўпланиши Ўзбекистон пойтахти ҳаётида яна бир бошқа ёрқин воқеа — улуғ француз адиби ва файласуфи Вольтернинг асарлари кўргазмаси очилишига тўғри келди.

Франция ордени Андижонга ҳам жўнатилди. Андижон Тиллар институтининг катта ўқитувчиси — француз тили ва адабиёти муаллими бўлган фахрий Аҳмадали Мамадалиев ҳам шу юксак мукофотга сазоовор бўлган.

Ўтган ҳафтада эса шундай орден олима Галина Анатольевна Пугаченковага топширилган эди. Шундай қилиб, Ўзбекистонда Франциянинг юксак мукофоти соврининдори бўлган тўрт фан арбоби ва маорифи ходими бор.

«ОЛТИН ГЛОБУС» БЕКОБОД МЕТАЛЛУРГЛАРИНИ КУТМОҚДА

Ўзбекистон металлургия заводи рақобатдош ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётганлиги, мамлакатимиз иқтисодиётининг ривожланиши ва жаҳон мамлакатлари иқтисодиётининг уйғун тараққий этишида фаол қатнашаётганлиги учун халқаро мукофот — «Олтин глобус»га сазовор бўлди.

ЕДҒ Америка хусусий бизнес тадбиркорлари ташаббуси билан ташкил қилинган. Шу мукофотни 19-22 март кунлари Даниянинг пойтахти Копенгаген шаҳрида топшириш маросими бўлади.

Вакиллик ташаббуси билан «Олтин глобус»ни топшириш тантаналари доирасида Дания ишбилармонлари билан учрашув, яъни «Бизнес-ҳамкор-95» бизнес-амалий кенгаш ташкил этиш ҳам режалаштирилган.

БАҲОР ЭШИК ҚОҚМОҚДА

ТАҚДИРИН ҚЎЛ БИЛАН ЯРАТУР ОДАМ

. Зафарободликлар: ишларимиз яхши
. Техника — деҳқон қаноти
. Ёғ заводи учун

Жиззах вилоятида пахта етиштириш бўйича 1994 йил режасини фақат зафарободликлар бажаришди. Энди бу туман меҳнаткашлари кўнгилни жой қилиб, ёстиққа ёнбошлаб, ҳузур билан қанча пул мукофот олишларини-ю, бу пулга нима харид қилишларини ҳисоблаб ётишган бўлса ажаб эмас, деган ўйда шу туманга ташриф буюрдим. Қиш кунлари, одатдагидай, қаерга борсанг-мажлис. Зафарободда ҳам шунақа гап экан. — Сессия! Сессия мен кутганимнинг мутлақо акси ўлароқ танқидий руҳда ўтди, 1994 йили туман бўйича 1 миллион 713 минг сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқилган, бу 1993 йилга нисбатан уч баравар кўп.

— Лекин, — деди туман ҳокими Собиржон Абдусатторов, — чуқурроқ таҳлил қиладиган бўлсак, бу борадаги ишлар кўнгилдагидай эмас. Чунки айрим хўжалик раҳбарлари боқимандалик кайфиятидан ҳамон халос бўлмаяпти. Вилоят, республика етказиб берсин, деб кўз тикиб турувчилар бор. Хўш, ўзимиз озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтириш учун нима қилдик? Афсуки, бу соҳада мақтана олмаймиз.

Шу тахлит ҳоким қатор-қатор йўл қўйилган камчиликларни санади, уларни бартараф этиш йўлларини излади, муҳокама қилди.

Ҳа, зафарободликлар қиш кунлари ҳам тинчимаяптилар. Улар ҳаракатда — баракат борлигини тушуниб етишган кўринади. Ҳозир тумандаги қайси таъмирлаш устахонасига борманг — одам гавжум. Культиваторлар, экиш техникалари ва ҳоказолар янги мавсумга тахт қилиб қўйилган. Кунма-кун хўжаликларда техника кўриги ўтказилиб, уларда масъуллар қатнашмоқда. Шу куни кечга томон шундай учрашув Охунбобоев номли ижара ширкатлар бирлашмасининг марказий таъмирлаш устахонасида ўтказилди.

Маълум бўлишича, туман аҳли бу йил жуда катта миқдорда соф даромад олади. Фақат ҳали сотилган пахтанинг пули банкка тушгани йўқ. Бугун эрта тушиб қолса керак. Ўшандан сўнг албатта барча аҳолига ойлик маошлари, мукофот пуллари тарқатилади. Энг асосийси, зафарободликларнинг давлат режасидан ташқари 33 фоиз толаси бор — кўнгил тўқ.

Энди илгаригидек, ишлаган ҳам, ишламаган ҳам бирдай бўлиб юрадиган вақтлар ўтиб кетди.

Зафарободликлар бу йил бир неча минг тонна пахтани эркин нархда сотиш имконига эга бўлдилар. Шу жумладан, юзта «Белорус» трактори — ҳар бири олти тонна толага, 54 та «Олтой» ҳайдов трактори — ҳар бири 13 тонна толага, 37 та ғалла комбайни — ҳар бири 17,5 тонна толага олиняпти. Бундан ташқари техниканинг эҳтиёт қисмлари учун 250 тонна тола, озиқ-овқат маҳсулотлари учун — 200 тонна тола ажратилди. Тумандаги икки кичик ёғ заводи учун бу йил кўплаб миқдорда кунжут, зиғир, махсар, кунгабоқар каби экинлар экилиши кўзда тутилмоқда. Охунбобоев номли хўжалик 1994 йилги ишлаб чиқариш режаларини асосан бажарди. Имкониятлари катта, аммо режадагидан 30 тонна ортиқ солярка ишлатди. Бошқа соҳаларда ҳам камчиликлар йўқ эмас, уларни бартараф этиш имкониятлари эса мавжуд.

Равшан Нормуродов ширкат раиси. Унинг ихтиёрида 400 гектар ер бор. Шу ҳисобдан 230 гектар ернинг ҳар гектаридан режадаги 27 ўрнига 28 центнердан пахта ҳосили олинди.

— Хўш, масалан, ҳосилдорликни 30 центнерга етказиш мумкинмиди? — дея сўраймиз Равшан акадан.

— Ҳа. Ёз кунлари учта звенони бир ҳафта мобайнида етарли сув билан таъминлай олмадик. Битта звенода чеканка бир ҳафтага кечикди. Шулар эвазига ўрта ҳисобда бўлим бўйича 3 центнер ҳосил йўқотилди. Ҳисобланг: бу бўлим бўйича 20 тонна тола бўлади.

Акбарали Арчабоев хўжаликнинг манман деган механизаторларидан бири. Ўтган йили 120 тонна пахта терди. Туғишган акаси Аҳмад звено бошлиғи. Икковлон 50 гектар ерда пахта етиштириб, режани 103 фоизга бажаришган. Аммо уларда ҳам мавжуд имкониятларнинг бир қисми бой берилган. Масалан, бир культивация ўғитсиз ўтказилган. Шунинг ўзи бир неча центнерлик зарар! Ана шулардан келиб чиқиб, ака-ука Арчабоевлар заводдан келадиган минерал ўғитга кўз тикиб ўтирмай, шахсий фермалардан чиқадиган гўнгни, — қиш демай, совуқ демай, қор-ёмғир демай, — ўзларига бириктилган далага ташиб чиқаряптилар. Буни: йўл қўйилган хатолардан тегишли хулоса чиқариш деса бўлади.

Йиғинда хўжалик раиси Анвар Маматқулов, бош муҳандис Ғайрат Тинчликов ва бошқалар меҳнаткашларга ҳисоб бердилар, келгуси ишларни режалаштирдилар.

Абулқосим МАМАРАСУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

ТАЙЁР МАҲСУЛОТ ЧИҚАРИЛАДИ

Қорақалпоғистон Республикасининг Қораўзак туманида қоракўл теридан фойдаланиб қишки кийим тикиш цехи ишга тушди. Ишбилармонлар хўжаликларда етиштирилаётган қоракўл териларини четга чиқариб, арзон-гаровга сотгандан кўра махсус цех қуриш ва ускуналар сотиб олиш афзал эканига амин бўлганидан кейин шундай қилинди. Ўнлаб киши иш билан банд бўлган янги корхона тузуккина даромад бермоқда.

Баҳоринг муборак бўлсин ушбу дам,
Менинг Ўзбекистон — дилбар Ватаним!

КАРТОШКА ЭКИШ БОШЛАНДИ

Наманган вилоятининг Чортоқ, Янгиқўрғон, Наманган ва Норин туманларида картошка экиш бошланди, Миришкорлар май ойида дастурхонларга янги ҳосилдан етказиб бермоқчи. Вилоятда эрта кўкламдан бошлаб ошкўк, сабзавот ҳам мўл бўлади.

(ЎзА мухбири).

Олам аро азиз

НОН ДАРАХТИ

. Энг хуштаъми — буғдой нон
. Инсониятнинг ибтидоий ризқи
. Олий неъмат бу

Улуғ табиатшунос олим К. Тимирязев: — Бўрсилдоққина пишган буғдой нонни синдириб ейилаётганда, мана шу маҳсулот инсоният донолигининг буюк кашфиётларидан бири эканлиги ҳамманинг ҳам эсига келавермайди, — деб ёзган эди. Аслида инсоният бу мўъжизани кашф қилишга бундан 15 минг йил муқаддам киришган, орадан 6 минг йил ўтгач, яъни 9 минг йил илгари бошоқли ўсимликлар — макка, буғдой, арпа, шоли кабилардан нон тайёрлана бошланган. Унга қадар одамлар нонга бўлган эҳтиёжларини «дарахт нонлари» ҳисобига қондиришган.

Илмий номи Артокарпус интегра деб аталган бу ўсимлик жуда қадимдан маълум бўлган нон дарахтидир. Унинг мевалари шохларида эмас, балки танасининг йўғон қисмида жойлашган бўлиб, анча йирик-узунлиги 30 дан 90 сантиметргача, айланаси 25 дан 30 сантиметргача, қовунсимон, оғирлиги эса 10-15 килограмм келади. Олимлар унинг таркибини ўрганиб кўришганда: унда крахмал, шакар моддаси ва бир оз мой бор экан. Ушбу дарахт тропик мамлакатларда, асосан Африкада ўсади. Қадим замонларда инсониятнинг дастлабки нони шу бўлганлигига сира шубҳа йўқ.

Дарахтда битган «нонлар» қаторига маниок деб аталувчи бута илдизи, ёнғоқ, жийда, дуб ва каштан дарахтларининг мевалари ҳам киради.

Ибтидоий аждодларимиз бу меваларни нон ўрнида истеъмол қилганлар. Ёнғоқ билан жийданинг шундоқ ўзини, дуб билан каштан меваларини эса офтобда қуритиб, қўрга кўмиб, тош орасига олиб эзиб, талқон қилиб, сўнг сув қўшиб хамир қориб, қўрга кўмиб (кўмач) пишириб еганлар.

Биз еяётган noнининг таркиби асосан крахмал, оқсил, шакар, мой, минерал моддалар ҳамда витаминлардан иборат. Юқорида санаб ўтилган «дарахт нонлар» таркибида ҳам улар бор, фақат фарқи шундаки, бирида мой (ёнғоқ), бирида шакар (жийда), бирида крахмал (дуб меваси), бирида витаминлар (каштан меваси) кўп бўлади. Жийданинг бир нави «нон жийда» деб аталиши ҳам бежиз бўлмаса керак. Энг яхши нон — буғдой нони ҳисобланишига сабаб, ана шу юқоридаги санаб ўтилган моддаларни табиат бу нонда шундай мужассамлаштирганки, кунига неча бор есак ҳам кўнгилга тегмайди.

Ўз-ўзидан маълумки, агар одамзод дарахт нонларини териб-термалаш даврларида истеъмол қила бошлаган бўлса, демак, бошоқли донларни нон тайёрлаш усулини деҳқончиликка ўтган даврларида кашф қилган деб айтишимиз мумкин. Ижтимоий ҳаёт равнақида бу жараённинг қуйи босқичи кулоллик санъатининг жорий қилинишидан бошланади. Кулоллик эса хамир қорадиган идишлар ва нон ёпадиган тандирларни ясаш билан боғлиқ бўлади.

Буғдойни ун қилиб, хамир қориб, тандирда ёпиб пишириш ҳам ўз ўзидан келиб чиққан эмас, албатта. Аввалига донларни бошоғи билан чўғ устида қовуриб еганлар. Бу одат ҳали ҳам сақланади. Бунга маккажўхорини думбул ҳолатида чўғда қовуриб ейиш усули мисол бўла олади.

Ҳозирги вақтда қуёш билан нонни халқаро ташкилотлар бир хил рамзий белги билан ифодалашни қабул қилишган. Яъни буларнинг ҳар иккаласи ҳам ҳаётнинг асосий омили деб билинганлигидан бўлса керак. Қуёш бўлмаса нон етиштириб бўлмайди, нон бўлмаса кун кўриб бўлмайди.

Юқоридаги маълумотлар асосида эртанги порлоқ келажагимиз, дастурхонимизнинг файзли, баракали бўлиши, кенг маънода айтганда: мустақил Ўзбекистонимизнинг янада равнақ топиши дону нонимизнинг жамики моддий бойликларимизнинг мўл-кўллигига боғлиқ. Зотан, ҳурматли юртбошимиз Ўзбекистон республикаси Олий Кенгаши XVI сессиясида сўзлаган нутқида шундай дейди: «Ўзбекистон учун, халқимиз учун, иқтисодий мустақиллигимизга эришиш учун ғаллага бўлган эҳтиёжимизни ўзи кучимиз билан қондиришнинг аҳамияти ҳақида ортиқча гапиришнинг ҳожати йўқ».

Оддий ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, халқимизни боқиш учун 3 миллион 800 минг тоннага яқин ғалла керак. Шунча ғаллани тайёрлаш учун Ўзбекистонда тўла шарт-шароит мавжуд. Шунинг учун ҳам заминимиз хусусида «бу ерларга оддий чўпни қадасанг ҳам кўкаради» деб бежиз айтишмаган.

1995 йилда эса бу мақсадларга, лалми ердан ташқари, суғориладиган ернинг ўзидан 1 миллион гектарга яқини ажратилиши белгиланди. Ўзингиз бир ҳисоб-китоб қилиб кўринг, агар шунча суғориладиган ернинг ҳар гектаридан 35-40 центнердан ғалла олсак — марра бизники.

Мақола сўнггида шуни таъкидлаб ўтмоқчи эдимки, шу ноёб, олий неъмат — нонниң исроф бўлишига йўл қўймасак, унинг ҳар бир бурдасини, увоғини кўзимизга тўтиё айласак ва уни етиштириш учун заҳмат чекаётган бободеҳқон ва қўли гул нонвойларимизнинг меҳнатларини қанчалик қадрласак ўйлайманки, ҳеч кимдан кам бўлмаймиз.

Мансур ТОЛИПОВ,
Тошкент Давлат Аграр университети аспиранти.

Газета саҳифаланаётганда:

ЧЕМПИОНАТ ТАҚВИМИ ВА ...

Ўзбекистон Республикасининг футбол бўйича тўртинчи миллий чемпионати ўйинлари тақвими куни кеча «Ўзбекистон футболи» ҳафталигида эълон қилинди. Футболнинг ашаддий мухлислари тақвимнинг мукаммал тузилганлигига амин бўлган бўлсалар керак.

Олий лигада чемпионат байроғи 25 март куни кўтарилади. Биринчи давра 2 июлгача давом этади. Иккинчи даврани эса 29 июлдан 4 ноябргача ўтказиш режалаштирилган. Бундан ташқари Ўзбекистон Республикаси кубоги, олимпия саралаш учрашувлари, халқаро, ўртоқлик ўйинларининг ҳам муддатлари кўрсатилган.

* * *

Машҳур Майк Тайсон ҳақидаги шов-шув ва миш-мишлар мана уч йилдирки тинаётгани йўқ. Оғир вазндаги профессионаллар ўртасида бокс бўйича жаҳоннинг собиқ чемпиони қамоқ жазосидан муддатидан аввал чиқиши эҳтимоли борлиги тўғрисида гап айланиб қолди. Тайсоннинг Американинг «Индиана сентер» қамоқхонасидан чиқиш муддати 25 мартга белгиланган эди. Аммо боксчи ҳамкасблари ва Майкнинг мухлислари хар хил тахминлар билан ўзаро гаров бойлашга тушиб кетишди. Маълумки, донгдор боксчи турмадаги уч йилга яқин муддатни бир гўзал хонимнинг номусига тажовуз қилишда айбланиб ўтамоқда.

Хабарингиз бўлса, Тайсон яна катта боксга қайтмоқчи. Озодликка чиққандан сўнг, ёзнинг ўрталарига келиб у 46 ёшли жахоннинг ҳозирги чемпиони Жорж Форман билан рингда учрашишни ният қилиб қўйган. Бу иш амалга ошган тақдирда рақиблар ва уларнинг атрофидагилар 100 миллион доллар пулни бўлишиб олишади. Тайсонга пул ҳозир ҳар қачонгидан ҳам зарурроқ. У суд жараёнида бир неча миллионини сарфлаб юборган.

* * *

2002 йилги футбол бўйича жаҳон чемпионатини Японияда ўтказишни Токио расман қўллаб қувватлади. Шунга мувофиқ ушбу мамлакат футбол федерацияси Бош вазир Томиити Мураяманинг давлат кафолатлари билан тасдиқланган билдириш хати ва мактубини ФИФА президенти Ж. Авеланжга юборди.

Бугунги кунда учинчи минг йилликдаги футбол бўйича Жаҳон кубоги ўйинларини ўз майдонларида ўтказиш истагини Жанубий Қурия ва Мексика футбол федерациялари ҳам билдирдилар.

Матбуот хабарлари асосида
Нодир МАҲМУДОВ тайёрлади

Бозор иқтисоди шароитида... бозор

САҲОВАТ

* Тараққиёт йўли
* Ноз-неъмат — дастурхон кўрки
* Рақобат ва нарх-наво

Бундан уч йил муқаддам бизни бир оз шошириб қўйган ислоҳотлар секин-аста моддий олам ҳақидаги тасаввурларимизга ҳам ўзгартишлар киритди. Бугун биз бир дўконда тиш пастаси ўн саккиз сўм, яна бир дўконда ўн икки сўм эканлигини кўрсак, ажабланмаймиз, аксинча, савдолашамиз... Молнинг аслини арзон баҳода қўлга киритишга ҳаракат қиламиз. Ва бу табиий. Агар сиз шу кеча-кундузда Олой бозорида бўлсангиз, бир хил ноз-неъмат ўн хил баҳода айтилаётганлигига шоҳид бўласиз. Ял-ял ёниб турган нақш олмани сотувчи ўттиз беш сўм дея баҳолайди. Секин ўгирилиб кетаётганингизни кўргач, — ака, қанча оласиз ўзи? Ками бор! — дея илова қилади. Албатта, сиз ҳадеганда ортингизга қайта қолмайсиз.

— Бунга сабаб, — дейди биз бозорда мулоқот қилган талаба Гулчеҳра Аҳмедова, — шукрки, юртимиз ноз-неъмат ўлкаси. Гарчи баҳор нафаси сезилиб турган бўлса-да, бозор пештахталари ноз-неъматга безаниб ётибди. Ҳақ гап. Олой бозорининг ўзида фақат олма сотаётган минглаб деҳқонни кўришингиз мумкин.

— Хўш, олмани қанчадан харид қилдингиз?

— Ўн сўмдан.

Биз Каттақўрғондан қора майиз олиб келиб сотаётган Абдурашид Қобилов билан ҳамсуҳбат бўлдик.

— Нега энди шунча йўл босиб келиб Тошкентда савдо қилаяпсиз?

— Ростини айтайми?

— Албатта-да.

— Олой бозорига аввал ҳам кўп келганмиз. Яқинда эшитдимки, кейинги йилларда бозор чиройини ўзгартирибди. Шуни ўз кўзим билан бир кўрай дедим..

— Бу — ёқдими сизга?

— Бўлмасам-чи! Биласизми, менимча, Шарқ бозорлари мана шундай кўркам бўлиши керак. Менга, айниқса бозорнинг қадимги обидаларимизга ўхшаб кўриниши жуда ёқди. Жуда катта қурилиш бўлибди. Ободлигини-чи! Мана шундай савоб ишларни кўриб, баҳри-дилинг очилади-да.

— Майиз қанчадан бўлди?

— Қирқ сўм. Ками бор...

— Каттақўрғонда ҳам бозорлар кўнгилга ўтирадими?

— Бўлмасам-чи. Ҳозир бизнинг вилоятда, Ургутда, Иштихонда бўлаётган ободончилик ишларини кўрсангиз, яйраб кетасиз. Ҳозирги кунда қурилиш қилаётган одамлар бор-ку. Ҳақиқий юрт фидойилари аслида шулар!

— Бозорнинг нималари сизга маъқул? Нималари?..

— Биласизми, янгича турмуш тарзи қизиқ-да, биз унга мослашдик. Мана, бозор, унда одамнинг жонидан бўлак ҳамма нарса мавжуд. Пулинг бўлса, чангалда — шўрва. Пул топиш учун эса меҳнат қилиш, ишнинг кўзини билиш керак. Президентимиз боқимандалик кайфияти ҳақида куйиниб гапирди. Бу гапнинг асоси бор. Биз ишламасдан яшашга ўрганиб қолган эдик. Бу ҳолни мен шундай тушунаман: номига ишлайсан, номига тирикчилик қиласан. Ҳозир эса талаб бошқача: ишлаш, қаттиқ ишлаш керак. Яхши ишлаган, яхши яшайди. Мен ҳам мана шу ҳосилни ўз томорқамдан олганман. Қўшнимиз эса бутун томорқасига беда экиб ташлаган. Иккита қўйини, сигирини зўрға боқади, ўзи тер тўкишни истамайди. Тағин нолийди...

Ҳа, ўзбек деҳқонининг пешона тери эвазига етиштирилган ноз-неъматлар мамлакат бозорларига, демакки, дастурхонимизга файз киритиб турибди. Деҳқон — саҳоватли: гўшт — 25—30 сўм. Сабзининг бир килоси — 2—3 сўм. Картошка —8—10 сўм. Оби-нон — 3 сўм...

ҲАЁТ шиддат билан илгари силжиётир. Ислоҳотнинг қадами етмаган жой мамлакатимизда қолмади ҳисоб. Бугунги кунда ер ҳам ўз эгасини топаётганлигига шоҳид бўлиб турибмиз. Унга хўжайин эканлигини ҳис этгач, деҳқон янада ғайрат билан меҳнат қилади. Демак, бу йил ноз-неъматлар янада мўл бўлади.

Бобо МУРОД.

СУРАТЛАРДА: бу ноз — неъматлар минглаб дастурхонларга файз киритади.

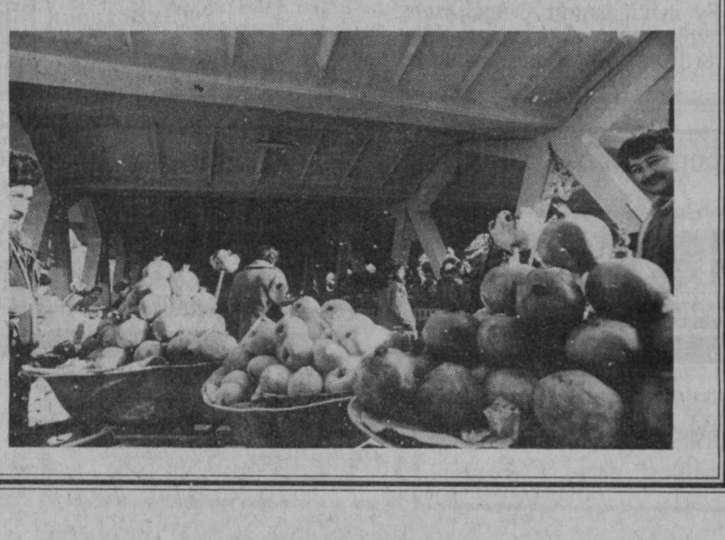

КЕЛГУСИ СОНДА:

• Қуёшга интилган инсон
• Танбур ишқи

Ийди Рамазон муборак, азизлар!

МАЪРИФАТСИЗ МЎҲАББАТ ВА МУҲАББАТСИЗ МАЪРИФАТ БЎЛМАС!..

ЭРТАГА — АРАФА, ИНДИН — РАМАЗОН ҲАЙИТИ

Ёшларимиз исломий қадриятлар билан бир қаторда Коинот сиру асроригача бўлган дунёвий билимларни ҳам теран ўрганишлари зарур.

Ислом КАРИМОВ

Аҳмад ЯССАВИЙ

ҲИКМАТ

Бедор бўлғил, эй мўъмин, саҳар вақти ичинда,
Қутқор ўзунгни ўтдин саҳар вақти ичинда.

Саҳарларда ул гуллар, сано айтур булбуллар,
Ким айтурким биру бор саҳар вақти ичинда...

Саҳар лаззатини ошиқ қуллар билурлар,
Ҳақни ҳозир кўрарлар саҳар вақти ичинда.

Саҳар вақти хуш соат, ҳам жаннат эрур роҳат,
Тангрига қил ибодат саҳар вақти ичинда.

САБР ҚИЛУВЧИ КИШИЛАРГА ХОТИРЖАМЛИК ВА ҲИДОЯТ АТО ЭТИЛУР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Диний ишлар қўмитаси раисининг биринчи муовини Убайдулло УВАТОВ билан мулоқот

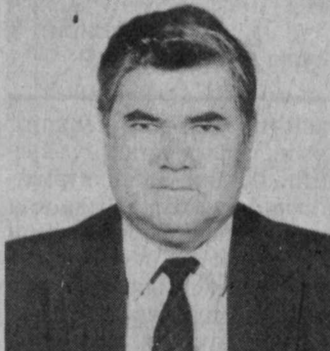

— Аллоҳга беадад шукрлар бўлсинким, бундан бир неча йиллар аввал ҳатто орзу қилиш ҳам қийин бўлган бир ёруғ, шарофатли кунларга эришдик. Озодлик насими халқимиз ҳаёти, турмуш тарзига жуда кўп сурурбахш ўзгаришлар олиб кирди. Буни барча бошқа соҳалар қатори динимизга нисбатан муносабатда ҳам кўришимиз мумкин. Сизнинг бу борада фикрингизни билишни истардик.

— Бисмиллоҳир Раҳмонир Роҳийм. Дарҳақиқат, мустақиллик шарофати билан маданий меросимизга, қадриятларимизга, шунингдек, диний эътиқодимизга катта эътибор берилмоқда. Буни кундалик ҳаётимизда ҳар биримиз кўриб, сезиб турибмиз. Диний эркинлик Конституциямизда қатъий кафолатланган. Шу боис мамлакатимиздаги эски масжид, мадрасалар қайта таъмирланиб, янгилари қурилиб, диндорларимиз ихтиёрига топширилмоқда. Қуръони Карим, Ҳадиси Шариф ҳар бир хонадонга кириб борди, диний маърифий адабиётларнинг нашр этилиши йўлга қўйилди. Муборак ҳаж фарзини адо этиш истагидаги ҳамюртлар учун Каъба ва унинг атрофидаги муқаддас жойларни зиёрат қилишга йўл очилди. Ҳозирда ҳар йили уч минг кишига ҳаж сафари насиб этаётир, уч-тўрт минг киши эса умра (кичик ҳаж) фарзини ўтаб қайтаётир.

Муборак динимиз равнақи йўлидаги ижобий ўзгаришлар, диндорларга яратилган улкан имкониятлар алоҳида таҳсинга сазовор. Виждон, эътиқод эркинлиги қоидаларининг ҳаётга тўла татбиқ қилина бориши Президентимиз фармонлари билан Ўзбекистонимиз тарихида биринчи маротаба диний байрамлар: Рўза ҳайити (ийд ал-фитр) ва Қурбон ҳайити (ийд ал-адҳа) умумхалқ байрамлари сифатида дам олиш куни деб эълон қилиниши том маънодаги оламшумул аҳамиятга молик воқеалар бўлиб, диёримиз мўмин-мусулмонлари қалбини беҳад қувончга тўлдирди. Аллоҳга шукрлар бўлсинки, бу йил муборак Рўза ҳайити бешинчи маротаба тантанали нишонланаётир.

— Жумлаи жаҳон мўмин-мусулмонлари учун азиз ва муқаддас бўлган саналардан бири Рамазон ойидир, дедингиз. Умуман, бу кун қачондан байрам қилина бошлаган?

— Ислом дини таълимотига кўра қарийб ўн тўрт асрдан буён башариятни рушду ҳидоят йўлига даъват этиб келаётган Қуръони Карим мана шу муборак Рамазон ойида нозил бўлган. Бу ойда мусулмончиликнинг асосий рукнларидан бири — рўза тутиш фарз этилган.

Рўза ойининг жорий этилиши тарихига назар ташлар эканмиз, қуйидагиларни таъкидлаш лозим: мелодий ҳисобнинг 622 (ҳижрийнинг биринчи) йилида пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом Маккаи Мукаррамадан Мадинаи Мунавварага ҳижрат қилганларида бу маскан аҳолиси орасида ашуро (муҳаррам ойида ўн кун рўза тутиш) одат бўлган. Кейинчалик, аниқроғи, Пайғамбаримиз алайҳиссалом ҳижратларидан сўнг 17-18 ой ўтгач, яъни 623 йилнинг охирларида унинг ўрнига Рамазон ойида ўттиз кун рўза тутиш фарз қилинди.

Рўза тутиш катта ижтимоий ва тарбиявий аҳамиятга молик. Пайғамбар алайҳиссаломнинг ҳадиси шарифларидан бирида — «уч кишининг дуоси рад этилмай қабул бўлади: оғиз очаётган рўзадорнинг дуоси, адолатли давлат раҳбарининг дуоси ва ноҳақ жабр кўрган кишининг дуоси», дейилиши ҳам бу ибодатнинг нечоғли буюклигига яққол далилдир.

— Бутун ислом оламида ўттиз кунлик рўзанинг хотима топиши — Рамазон ҳайити махсус тантанали маросимлар билан нишонланади. Сиз арабшунос олим сифатида кўпгина араб мамлакатларида бўлиб, у ердаги халқлар турмуш тарзи билан яқиндан танишгансиз. Айтинг-чи, улардаги байрам маросими биздагидан қай жиҳатлари билан фарқ қилади?

— Аллоҳнинг иродаси билан бир қатор араб давлатларида бўлганимда шу улуғ айёмга бағишланган оммавий сайилларда, шодиёналарда иштирок этганман. У ерларда ҳам ўзимиздаги сингари байрам куни ота-она, қариндош-уруғ, ёр-биродарлар йўқланади, болаларга совға-салом улашилади. Радио, ойнаи жаҳон ва бошқа ахборот воситаларида байрам руҳидаги эшиттириш, кўрсатувлар берилади. Уламоларнинг чиқишларида ушбу мавзу асосий ўрин эгаллайди. Мискин, етим-есирлар ва бечора муҳтожларга инъомлар, фитр, садақалар тарқатилиб, хайру-эҳсонлар қилинади. Фитр, садақа бериш барча мўмин-мусулмонларга вожиб. Фитрнинг ҳайит намозигача берилишининг замирида улкан халқпарварлик ғояси — ҳайит кунида ҳамма баробар хурсандчилик қилиб, муҳтожлик сезмаслиги мақсади мужассамдир.

Байрам маросимларини ўзаро таққослаб туриб, бир фарқли томонини кузатганман. Биласизми, бизда ҳайит кунлари баъзи жойларда қандайдир маъюслик, хазинлик аломатлари устунроқ. Бу кўпчилик яқинда оламдан ўтган марҳум биродарларини ёд этиши билан боғлиқ. Албатта, марҳумларни ёд этмоқ — савоб, улар ҳақига Қуръон тиловат қилиш тирикларнинг муқаддас бурчи. Лекин бу мусулмонларнинг энг мукаррам байрами кайфиятига таъсир қилмаслиги керак. Пайғамбар алайҳиссалом давридаёқ бу байрамларнинг оммавий ўйин-кулгу, улуғ шодиёналик билан нишонланганида ҳақида аниқ маълумотлар бор. Масалан, Расулуллоҳнинг суюкли завжалари Ойша онамиз шундай деганлар: «Ҳайит кунларининг бирида мен икки жория қизларнинг ашулаларини мароқ билан эшитиб ўтирган эдим, кутилмаганда отам Абу Бакр Сиддиқ келиб қолдилар ва бизни хурсандчиликка берилганимизни кўриб, уч марта: «Ахир, бу шайтон наволари-ку!, деб бизларни койий кетдилар. Шу дамда ногаҳон Расулуллоҳ ҳам келиб қолдилар ва отамга қараб: «Эй Абу Бакр, уларни ўз ҳолига қўйинг, зеро ҳар бир халқнинг ўз байрами бўлади! Бу кун бизнинг байрамимиздир!» дея хитоб қилдилар». Худди шунингдек, Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг «Мусибат етганда сабр қилувчи, берилган неъматларга шукр қилувчи, бировларнинг қилмишини кечирувчи, ўзи бировга зулм етказса, тавба қилувчи кишиларга хотиржамлик ва ҳидоят ато этилур» деган ўгитларига амал қилмоқ барча мўмин-мусулмонлар учун жоиздир.

— Тақсир, фурсатдан фойдаланиб, ўзингиз хизмат қилаётган Қўмита шу кунларда қандай хайрли тадбирларни амалга ошираётганлиги ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Юқорида ҳам айтиб ўтган эдим, Қўмитамиз режавий ишларимиздан ташқари айни шу кунларда мўмин мусулмонларимизни Муборак ҳаж ва умра зиёратларига бориб-келишларига бош-қош бўлмоқда. Замонавий диний арбобларга бўлган катта эҳтиёжни эътиборга олиб, ҳар йили керакли талабаларни ўқиш учун ҳамда ҳар уч ойда беш-олти имомни малака ошириш учун хорижий мамлакатларга йўллаб турибмиз.

Мустақиллик бизга бебаҳо неъматлар берди. Буюк алломаларимизнинг ҳаёти ва ижодларини ҳар томонлама ўрганиш, улар асарларини нашр қилиш каби хайрли ишларга кенг йўл очилганлигининг гувоҳимиз. Жаҳон фани ва маданияти тараққиётига мислсиз ҳисса қўшган беназир инсон, улуғ аллома Абу-л-Қосим Маҳмуд ибн Умар ибн Муҳаммад аз-Замахшарийни афсуски, кўпчилик яхши билмайди. Хоразмнинг Замахшар қишлоғида туғилиб ўсган бу аллома авлодларга бениҳоя бой илмий-адабий мерос қолдирган. Хусусан, унинг Қуръони Карим тафсирига бағишланган «Ал-Кашшоф» китоби маълум ва машҳурдир. Бу йил Маҳмуд аз-Замахшарий таваллудига 920 йил тўлади. Қўмита бу борада ҳам муайян ишларни амалга ошираяпти.

Яна шундай хайрли тадбирлардан бири сифатида ойнаи жаҳон орқали намойиш этилаётган Миср Араб Республикаси кино ижодкорлари томонидан суратга олинган «Муҳаммадур Расулуллоҳ» кўп қисмли бадиий фильмини айтишим мумкин. Бу асар ўзининг тарихий-маърифий, юксак тарбиявий аҳамиятга эга эканлиги билан халқимизни мамнун этаётир. Уни, иншооллоҳ, рўзадан кейин ҳар жума оқшомида бир қисмини намойиш этиш ниятидамиз. Ўйлаймизки, бу ҳам кўпчиликнинг айни дилидаги иш бўлади.

— Тақсир, улуғ шодиёна арафасида газетамиз мухлисларига, ёшларимизга қандай тилаклар билдиришни хоҳлардингиз?

— Муборак Рамазон байрами эзгулик ва бирдамлик, хайру-барака, иқтисодий тараққиёт ва маънавий камолот сари ақл-заковат билан шаҳдам бораётган халқимизнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшиб, янги зафарлар бахш этишига тилакдошмиз. Жумладан, мўмин-мусулмонларимизни яна бир бор улуғ айём билан чин юракдан муборакбод этамиз. Шу табаррук кунларда Аллоҳ таоло барчамизни рушду ҳидоят, иймон нури билан баҳраманд этиб, битмас-туганмас неъмату ҳикматларидан рўзи-насиб айласин, жонажон Ўзбекистонимизнинг равнақи, порлоқ келажаги йўлидаги қутлуғ саъй-ҳаракатларимиз, солиҳ ишларимизга хайру барокатлар ато этсин! Омин!

Суҳбатдош:
Сирожиддин РАУФ.

ҲАДИСЛАР

Расулуллоҳ саллалоҳи алайҳи ва саллам айтадиларки:

«Деҳқончилик билан шуғулланинглар. Деҳқончилик муборак касбдир».

x x x

«Ҳар қайси мусулмон экин экса ёки бирор дарахт ўтқазса, сўнг унинг мевасидан қуш ёки ҳайвон еса унинг экканидан ейилган нарсанинг ҳар биридан унга садақа савоби ёзилади».

x x x

«Агар дилингга бирор шубҳали иш тушса, уни тарк эт».

x x x

«Енглар, ичинглар, кийинглар, садақа қилинглар, аммо исроф қилманглар, мағрурланманглар».

x x x

«Кишидаги сифатларнинг энг ёмони ўта очкўзлик билан жуда қўрқоқликдир».

x x x

«Ким раҳм қилмаса, унга ҳам раҳм қилинмайди, ким кечирмаса, уни ҳам кечирилмайди, ким гуноҳдан қайтмаса, уни жазога тортишдан қайтилмайди».

НОГИРОНЛАР УЧУН «МАЙРА»

Мамлакатимиз Президенти ва ҳукуматимиз амалга ошираётган ислоҳотлар ҳаётга изчил татбиқ этилаётган айни кунларда республикамизда истиқомат қилаётган ногиронлар, болаликдан ногиронлар, якка-ёлғизлар, нафақахўрлар ижтимоий муҳофазага олинганлиги жуда муҳимдир. Чунки, аҳолининг кам таъминланган ва ёрдамга муҳтож бу қатламини ёддан чиқариб тараққиётга эришиш мумкин эмас, ахир кимнингдир кўз ёши эвазига... Худога шукрки, Ватанимизда бундай бўлмади, аксинча биринчи навбатда фахрийлар, нафақахўрлар эъзозланди, зеро қари билганни пари билмайди, ота-онани ҳурмат қилиш ҳам ана шу ижтимоий муҳофаза замирида яширин.

Хўш, республикамизда қанча нафақахўр бор?

2 миллион беш юз ўттиз олти минг киши. Яна 540 минг нафар ногирон бор, шундан 26 минг 324 таси якка-ёлғизлар. Болаликдан, меҳнат чоғида ногиронлар... Ҳаммаси 3 миллиондан ошиқ. Уларнинг ҳар бирини маош билан давлатимиз таъминлаяпти. Агар улар корхона, ташкилотларда ишлаган бўлсалар, ўзларининг собиқ ишхоналаридан ҳам гоҳ маҳсулот, гоҳ моддий ёрдам олишади.

Юришга қурби етмайдиган, аравачаларга муҳтож ногиронларни эса севинтириш бахтига муяссармиз. Мамлакатимиз Ижтимоий-таъминот вазирлиги бевосита ҳукумат кўмаги билан ногиронларнинг кресло-коляскаларга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида Олмониянинг «Майра» фирмаси билан музокаралар олиб бормоқда. Худо хоҳласа, Хоразмдаги «Мерседес-Бенц» қўшма корхонаси қошида «Майра» аравачалари йиғиладиган тармоқ иш бошлайди.

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

Миллатнинг файзи

ОЗОДЛИКДАН ОЗОДЛИККА ЕТИБ КЕЛГАН МОМО!

Ҳур кунлар нафасини асрлар оша ҳур кунларга улаган, 133-баҳорни қарши олаётган Меҳри Худойберганова ҳақида ҳикоя

• У киши оламга келган пайтда ҳали Худоёрхон Қўқонга хонлик қилар, ҳали чор Русияси юртимизни босиб олмаган эди.

• Меҳри момо бир ёшга тўлганида генерал Черняев қўшинлари ҳужумга ўтиб, яна сал кам бир йилдан сўнг Тошкентни ишғол қилишди.

Лекин бундай бўлмади. Кечмишнинг аччиқ сабоқларига тарих шоҳид, шунингдек, Меҳри момо ҳам.

Момонинг рўпарасида ўтирибман-у, беихтиёр шоирнинг сатрлари хаёлимдан ўтади:

Сен ўзингсан, фарзандлар шонин
Асрлардан опичлаб ўтган...

ТАБАРРУК МОМОНИНГ ДУОСИ

КЎПИНЧА онамни соғинсам, бармоқларим етгулик тонгларни санайман. Меҳри момо Худойберганова эса менинг ёшимда, яъни бундан юз йиллар аввал тинчликда, хотиржамликда ўтган ҳар бир кунини санар эканлар. Ғалати-я, мен билан мендан 113 ёш катта аёлнинг дунёқарашини бир таққослаб кўринг сиз. Ахир, муаррихлар турлича талқин этган истибдод даврини аввал бошдан то охир у ўз кўзлари билан кўрган, яшаган.

Мен борган куни момонинг пича тоби йўқ экан. Барибир, у киши билан суҳбатлашгим келди. Ўзимни таништириб, ҳайитлаб келганимни айтдим. Шунда у киши хурсанд бўлиб кетдилар, икки кафтини бирлаштириб дуога қўл очдилар:

— Илоё, юртимиз бундан кейин ҳам осойишта бўлсин! Тўкин-сочинлик, хайри баракот бўлсин! Бошлар омон, сафлар тўкис, иймон саломат бўлсин!

Меҳри момо нималарни кўрмаган, аммо шу лаҳзаларда шукрона зиёси юзларини нурлантириб юборгандек бўлди хаёлимда.

Нишонбой ота, табаррук момомизнинг фарзандлари, уруш фахрийси, яқинда Президент Фармонига кўра «Жасорат» нишони билан тақдирланибдилар, кўнгиллари хуш, бизнинг суҳбатда иштирок этмоққа мойиллик билдирдилар:

— Болам, бошинг омон бўлса, ёмон кунни ҳам, яхши кунни ҳам кўрар экансан. Ёмонни айтмай яхши йўқ, дейди оқиллар. Э-э, нимасини айтасан, шу тўқсон йиллик ҳаётим мобайнида не кўргуликларнинг шоҳиди бўлмадим. Ҳаммаси ортда қолди. Урушдан аввалги, уруш давридаги, кейинги қийинчиликлар олдида... ҳозирги ўткинчи қийинчилик гапиргулик эмас, аслида. Худога шукр, устимиз бут, қорнимиз тўқ. Энг муҳими, тинчмиз, аҳилтотувмиз, эртанги кунга ишонч мўл. Кўнгил уйи ёруғ. Бунинг учун энг аввало юртбошимизга мингдан-минг раҳмат! Ҳар томонлама биз-қарияларни бағирларига олдилар. Бундай фуқаропарвар раҳбар билан оёқ етгунча кетсанг, кам бўлмайсан. Шунинг учун ҳам қўлимиздан келганича у кишини, сизларни дуо қиламиз: Илоё, кам бўлманглар, муроди-мақсадларингга етинглар, биз кўрмаганларни ҳам сизлар кўринглар!

Момонинг ва отанинг кўзларида ёш айланади. Бу ёшларга дуо инган, шукрона инган ва улар умр дафтарини бир-бир варақлашга ундайди...

АЗИМ ЧИНОРЛАРИНГ МАНГУ БАРҚ УРСИН!

БИР АСР-У, ЎТТИЗ ИККИ ЙИЛ... Бошнинг тошданлиги рост, момо. Бошнинг тошданлиги шу, момо...

Ёвузлар келиб, «Иттифоқ нима эканини билмаган, ёлғиз ўз манфаати, шахсияти йўлида бир-бирини еб-ичган мансабпараст, дунёпараст ва шуҳратпараст муттаҳамлар Туркистон тупроғидан йўқолмай туриб, бизнинг одам бўлишимизга ақлим етмай қолди...» деган Абдулла Қодирий каби отангизними, акангизними «халқ душмани»га чиқаришларидан ва «борса келмас»га олиб кетишларидан қўрқасиз.

Аммо бу ўтмиш, момо! Икки орада олтмиш йилча вақт ётибди.

Биламан, момо, остонангиздан ҳарбий кийимли киши кирса, даҳшатга тушгансиз. Уруш йиллари ҳамон ёдингизда. Тилаб, асраб олган беш ўғлингизни... Аммо бу ҳам ўтмиш!..

Биламан, моможон, биров «болам»лаб йиғласа, сиз уни юпата олмайсиз. Журъатингиз етмайди бунга. Оғир ситам бу. Тўққиз жигарбандингизни яна қайта хаёлан ерга берасиз!..

Моможон, биламан, почтачининг сизнинг эшингиз олдига келишга юраги бетламайди. Уруш туфайли дом-дараксиз кетган Алпомишларингиздан хат-хабар сўраб қолишингиздан чўчийди у.

Мен эса эшигингиздан «бегона» бўлиб кириб боришдан қўрқаман. Қайси боламдан хабар олиб келдингиз, деб сўраб қолишингиз мумкин. Мен Сизнинг бу беомон сўровларингизга жавоб бера олмайман. Фақат Сиз ҳақингизда битилган шеърни ўқийман, холос:

Хўп ажиб аёлдир Меҳрихон,
Меҳрини булоққа томизган,
Хўп ажиб аёлдир Меҳрихон,
Меҳрини тупроққа эмизган.

Юзингиздаги мен билган ҳисоб етмайдиган ажинлар ҳаққи, меҳнатда қадоқланиб, ўз ҳолини йўқотган қўллар ҳаққи, бутунлай оқарган сочингизнинг қор каби толаси ҳаққи, гўдакникидек нозиккина жуссангиз ҳаққи:

Қутлуғ остонангизни босиб, Сизни ҳайитлагани келувдим, момо! Сиз дуо қилгандек, илоё ТИНЧЛИК бўлсин! Тўрт фарзандингизнинг, юз элликдан ортиқ невараю чеварангизнинг етти мучаси соғ бўлсин, омон бўлсин! Шу юрт фидойиларининг юрагидаги олов сўнмасин! Истиқлолий мунаввар кунлар абадий бўлсин ва... Бу аср ҳам сизни эсон-омон келгуси асрга узатсин!

Сиз узоқ дуо қилдингиз, момо! Мен эса қайсидир китобда ўқиган сўзларни ёд этдим: — Кел, мен бир сени дуо қилайин — оққан дарёларинг оқмасдан қолмасин! Тўйларингнинг кети узилмасин! Азим чинорларинг мангу барқ урсин!..

Мен эса сизга Аллоҳдан узоқ умр тилайман, ҳамиша биз Сизга қараб кечаги кунимизни ёд этайлик, шукроналар айтайлик ва қаддимизни ростлайлик!..

Боболардан сўзладим, аммо
Бир зот борким, баридан суюк:
Буюкларга бахш этган даҳо
Она халқим ўзингсан буюк
Сен ўзингсан, энг сўнгги нонин
Ўзи емай ўғлига тутган.
Сен ўзингсан, фарзандлар шонин
Асрлардан опичлаб ўтган.
Она халқим, жон-таним маним,
Ўзбекистон, Ватаним маним!

Лайло КАРИМОВА,
«Туркистон» мухбири

СУРАТЛАРДА: Тошкентнинг «Обод» маҳалласида истиқомат қилаётган Меҳри момонинг саксон ёшлиги ва... ҳозир — сизу бизга бахт, юртимизга осойиш, дастурхонимизга баракот тилаб турган пайтлари.

Сураткаш:
Муҳаммад АМИН.

Бош муҳаррир Ғаффор ҲОТАМОВ

Туркистон

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан «Ёш ленинчи» номи билан чиқа бошлаган

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. — 0106
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

22006 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти — 21.00

1 2 3 4 5 6